

HENKILÖKUVASSA – VIRPI KANTO

Betonilehden henkilögallerian haastattelussa on kuvanveistäjä *Virpi Kanto* (s. 1959 Oulussa).

“Ehdottomasti hyvä asia”, kuvanveistäjä *Virpi Kanto* vastaa kysymykseen kahden kuvanveistäjän perheestä. “Taiteilijan ammatti ei käytännössä ole niistä helpoimpia. Taiteilijapuoliso tietää ammatin realiteetit ja hänen kanssaan pystyy puhumaan asioista, joista ei välttämättä muiden kanssa ole edes järkevää jutella. Tarvittaessa voi päästellä ulos taiteen tekemisestä aiheutuvia höyryjäkin toisin kuin ulkopuoliselle. Puoliso on luonnollisesti myös henkinen tuki, jolta kysyessä saa ihan oikean mielipiteen. Vieraa ei välttämättä sitä kerro.”

Virpi ja hänen puolisonsa kuvanveistäjä *Tapani Kokko* asuvat kahden pikkupoikansa kanssa Orimattilassa. Molempien työtilat ovat samassa pihapiirissä, mutta töitä tehdään ehdottomasti erikseen: Virpi betonista, Tapani puusta.

“Oma tila on minulle työssäni erittäin tärkeä: oma tila, oma järjestys ja oma ajatus. Teen veistokseni autotallissa ja pihamaan katoksessa. Ne ovat kylmää tilaa, joten puolet vuodesta minulla on Orimattilan keskustassa lämmin vuokratyötila. Siellä teen savimuoventilauksia ja kipsimuoventilauksia. Siellä valan betonilla omalla pihalla. Tulevaisuuden haaveena onkin kunnan lämmin työtila myös kotitalon yhteydessä.

Kodin ympäristö rakentuu koko ajan asukkaiden näköisiksi. Tapanin työtila on vanha navetta. Lisäksi Virpi ja Tapani ovat muutaman vuoden ajan rakentaneet vieressä olevalle pellolle ulkoveistospuistoa. Nyt siellä on kymmenkunta työtä. Suurin osa on Virpiltä, koska Tapanin puuveistokset eivät kestä yhtä hyvin ulkoilmaa kuin betoni.

OULULAISMENTALITEETTI TALLELLA

Kanto-Kokon perhe on viihtynyt hyvin Orimattilan maalaismaisemassa, järven rannassa jo vuodesta 1999 lähtien. “Alun perin muuttimme Orimattilaan nykyisen kotimme naapuriin. Nyt kotimme on talviasuttavaksi muutettu vanhempiemme entinen kesäpaikka. Kyläläiset ovat ottaneet meidät hyvin vastaan. Asuinpaikassamme on sopivan rauhallista, toisaalta se on kohtuullisen lähellä Helsingin sosiaalista elämää. Lisäksi se, että äitini asuu nyt Orimattilan keskustassa, on pienten lasten vanhemmille kullannarvoista”, Virpi kertoo.

“Tietyllä tavalla pidän kuitenkin itseäni edelleen oululaisena, vaikka olinkin vasta 15-vuotias, kun perheemme muutti sieltä Espooseen. Tunnistan itsessäni edelleen oululaisen mentaliteetin: luonteen yksiviivaisuuden ja jääräpäisyyden”, hän naurahtaa.

Taide oli osa Virpin elämää jo lapsena: “Olin kesäisin taideleireillä ja talvisin kansalaisopistossa. 13-vuotiaana sain jopa erikoisluvan osallistua alakäisenä yli 16-vuotiaille tarkoitetuille taidekurs-

seille. Maalausta, piirustusta, kuvanveistoa, teatteria”, hän luettelee. “Kiinnostus näyttelemiseen tosin lopahti, kun näytelmäkerhon esityksessä roolihahmokseni tuli Pekka Töpöhäntä -näytelmän mäyräkoira Johansson. Replikeikseni sain vain pari haukkua.”

Vaikka Virpi ammatinvalinnan tunneillakin tutki pelkästään taidepuolen koulutusta, hän opiskeli kuitenkin lastentarhanopettajaksi. “Synnä henkiseen syrjähyppyyn taiteen parista taisi olla sosiaalinen paine ammattista, joka turvaisi säännöllisen työtulon. Sinänsä lastentarhanopettaja oli oikein mukava ammatti, muttei minulle eliniäksi tarkoitettu”, Virpi sanoo.

TAIDEOPINNOT ORIVEDellä JA KANKAANPÄÄSSÄ

Virpi työskenteli pari vuotta lastentarhanopettajana. Pedagogisesta koulutuksesta, esimerkiksi ryhmätalteen hallinnasta hän kertoo olleen hyötyä myöhemmin, kun hän on pitänyt kuvanveistokursseja sekä lapsille että aikuisille.

Vuonna 1984 ammatillinen harhapolku kuitenkin päättyi, kun Virpi aloitti kuvanveisto-opinnot ensin Oriveden opistossa ja sen jälkeen Kankaanpään taidekoulussa, josta hän valmistui 1989. Virpi korostaa, että varsinaisen opetuksen lisäksi taideopinnot olivat tärkeitä, sillä niiden antama sosiaalinen ympäristö. “Minun olisi ainakin ollut vaikea heittäytyä kuvanveistäjäksi ilman koulutusta. Opinnoissa tosin koin itseni jotenkin oudoksi, sillä kursseille ei sattunut ammatillisesti samanhenkisiä opiskelijoita.”

VIRPI TYKÄSTYI BETONIIN

Virpin kuvanveistomateriaali on ollut pääasiassa betoni. “Tein Kankaanpäässä lopputyöni betonista. Kun sen jälkeen olin jatko-opiskelijana Puolassa eikä kunnan työtiloja oikeastaan ollut, työni olivat sekatekniikkaa. Kun sitten asetuin Helsinkiin, aloin taas tehdä betonia.”

Erillinen työtila oli tosin silloinkin pieni: “Olosuhteisiin sopeutumista se tietysti oli, kun työtä ei joskus nähnyt kokonaisuuna vasta kuin valmiina paikalleen vietyinä.”

“Jotenkin tykästyin betoniin”, Virpi naurahtaa kysymykseen materiaalivalinnastaan. “Monimutkaiseen pronssivaluun verrattuna betonivalussa minua viehättää erityisesti sen sopankeitto. Se ei ole vain työhön kuuluva välttämätön vaihe, vaan mukavaa leikkiä, joka on samalla luova prosessi. Nykyään teen itse betonisekoitukset, mutta jo alkuvaiheessa, kun tein betonia vielä valmispussista, lisäilin muotteihin monenlaista tavaraa rautanaloista lasiin ja posliiniin.”

Yhden betonirakenteen vaiheen, raudoituksen,

Virpi tosin tunnustaa olevan välttämätön paha, jossa ei leikille ole sijaa: “Se on vain jaksettava tehdä kärsivällisesti.”

Betoni on taipunut Virpin käsissä niin veistokseksi kuin reliefeiksi, sisälle ja ulkotiloihin, isoiksi ja pieniksi teoksiksi. Virpi toteaa, että tekninen tieto betonista on töissä tärkeää. “Ensimmäiset neuvot sain Kankaanpäässä betonikurssia ohjanneelta *Edvin Survoselta*, jolta sain myös koulun jälkeen paljon neuvoja. Kun *Maritta Koivisto* runsas kymmenen vuotta sitten teki töistäni jutun *Betoni* -lehteen, sain hänen kauttaan kontakteja niin betonitutkijoihin kuin teollisuuteenkin. Esimerkiksi *Anna Kronlöf* VTT:ltä on jaksanut vastata lukuisiin kysymyksiini niin lisäaineista kuin valusioistakin”, Virpi kiittelee.

LEIKKIÄ BETONIVALUSSA

Virpi pitää betonin hyvänä puolena taideteoksessa sitäkin, että tekninen kömmähdyks voi tuottaa uusia ideoita. “Uusimmassa töissäni se tarkoittaa betonin seassa olevaa kangasta. Alun perin ajattelin tehdä kankaalla pelkästään kuvioita betonin pintaan. Kun kankaan poistaminen osoittautui vaikeaksi, huomasin että kankaanhan voikin jättää betoniin.”

Taustana nykyiselle vapaudelle leikkittelyyn betonivalussa on Virpin mukaan vuosien aikana saatu kokemus, jota ei voi oppia kuin tekemällä. “Sen tuloksena saan betonista oman näköistä.”

Ulkona olevissa betoniveistoksissa ei Virpin mukaan voi hersyttellä materiaalilla mielin määrin: “Töiden pitää luonnollisesti olla säänkestäviä. Julkiset työt onkin valettu betonitehtaissa: *Oulun Rajavillen*, *Kankaanpään Betoni ja Elementin*, *Mikkelin Betonin* ja *Parman Nurmijärven* tehtaissa.

“Vaikka muuten haluan työskennellä yksikseni, isojen töiden tekeminen tehtaalla on ollut erittäin mukavaa ryhmätyötä. Tykkään tehdä isosti, iso tehdasmiljö ja neuvottelut tekijöiden kanssa ovat olleet mieluisia. – Tosin tykkään minä kaikesta pienestäkin”, Virpi nauraa.

AIHEENA IHMINEN JA IHMISEN OLEMASSAULO

Virpin veistosten aihe on selkeästi Ihminen. “Olen minä tehnyt yhden hevosen, tosin se taitaa olla ainut poikkeus. Ihminen ja ihmisen olemassaolo on se, mikä minua kiinnostaa. Olen yrittänyt täysin abstrakteja muotojuttujakin, muttei se minulle aukene. Työt jäävät helposti tyhjän olisiksi” Virpi pohtii. Hänen töissään näkyvätkin omakohtaiset elämäntilanteet, kuten äiti-lapsi-suhde ja viime aikoina myös kuoleman läheisyys.

Veistoksen alun hän kertoo olevan ajatuksen, kuten armo, nöyryys, kuolema. Lopullinen taideteos

1

”Yksin, omassa tilassa, omien ajatusten parissa”, *Virpi Kanto* kertoo veistostensa syntyttävän. Isot ulkoveistokset ovat kuitenkin poikkeus: niiden valusta betonitehtaissa ja ryhmätyöskentelystä tekijöiden kanssa hän kertoo nauttineensa valtavasti. Kuvassa ”*Arvoitus*”-veistos, joka on valettu *Mikkelin Betoni Oy:n* tehtaalla 2004.

2

”*Itäisellä portilla*”-veistos. Betoni, koko 340 x 300 x 400. 2007.

syntyy sitten sisäisen näön, ei ulkonäön mukaan. ”Aloittaessani työskentelyn en tiedä mikä on lopputulos. Silloin aloitan ajattelun. Betoniveistos tehdään monessa vaiheessa, se antaa mahdollisuuden elää työn kanssa, siitä syntyy teokselle merkitys”, *Virpi* analysoi veistoksen syntyä.

”Työtä muovaillessa ajatuksissani ovat muoto, sommittelu, rytmi, pintastrukturi. Valussa puolestaan korostuu leikki, se keiton keittäminen.”

Entä omat ja yhteisnäyttelyt, joita *Virpillä*kin on ollut lukuisia? ”Ne ovat itselle tavallaan nollauspiste. Kun näkee kokonaisuuden muualla kuin työhuoneella, se on omalta osalta loppuun käsitelty. Taiteilijan työ voi venyä ja paukkua niin monella tavalla, että näyttelyt ovat selkeitä ja tarpeellisia etappeja, jonka jälkeen voi taas lähteä tekemään uutta puhtaalta pöydältä.”

OPETTAJANA

Virpi myös opettaa. Paitsi lapsille hän on pitänyt monia kuvanveistokursseja myös aikuisille ja toiminnut opettajana mm. Kanneljärven opistossa ja Lahden Taideinstituutissa. Yksi mieluisimpia opetus-tehtäviä on *Virpin* jo seitsemänä kesänä järjestämä kesäkurssi betonialan ammattilaisille.

”Opetusta tehdessä henkinen ajatus omasta tekemisestä katkeaa. Viime vuosina olenkin tietoisesti vähentänyt opetusta. Opetushaluja on vähentänyt myös olosuhteiden huonontuminen: esimerkiksi viime talven kuvanveistokursilla oli ohjattavana 19 oppilaan ryhmä. Niin isossa ryhmässä henkilökohtainen opetus on käytännössä mahdotonta.”

SANOJA PAPERILLE

Virpin harrastuksiksi voi hyvällä syyllä kirjata kaiken kulttuurin: kirjoittaminen, lukeminen, teatteri, musiikki. Niistä kirjoittaminen osoittautuu kaikkein läheisimmäksi: ”Kirjoitan pöytälaatikkoon, mutta voi olla että hautaan asti ajattelen, että teen sen yhden kirjan.”

Virpin kirjoitusharrastus elpyi erityisesti lasten, nyt 8-vuotiaan *Jaakon* ja 5-vuotiaan *Väinön*, ollessa pieniä. ”Kirjoittaminen on oma henkireikäni tilanteissa, joissa en pääse tekemään veistoksia. Minulle kirjoittaminen on ajatusten selkeyttämistä, ajattelua sanallisesti. Se on vastapainoa muovailulle, jota tehdessä ajattelen visuaalisilla elementeillä, en sanoilla.”

Sirkka Saarinen

Virpi Kannon teoskuvia ja tietoa taiteilijasta Suomen kuvanveistäjäliiton nettisivuilla: www.artists.fi/sculptors/kuvanveistajat.htm

Maritta Koinisto

Jussi Trainen

2